

Seznam příloh

Příloha A: Porovnání diagnostického systému MKN-10 s DSM IV

Příloha B: Diagnostická kritéria Aspergerova syndromu DSM IV, 1994

Příloha C: Diagnostická kritéria Aspergerova syndromu MKN 10 z roku 1993

Příloha D: Diagnostická kritéria Aspergerova syndromu Gillberg a Gillberg, 1989

Příloha E: Diagnostická kritéria Aspergerova syndromu Szatmari, Brenner a Nagy, 1989

Příloha F: Barevná příloha – oblíbené hračky Matýska/chlapce s AS

Příloha G: Zápisky z pozorování Matýska

Příloha H: Zápisky z pozorování Honzíka

Přílohy

Příloha A: Porovnání diagnostického systému MKN-10 s DSM IV

<i>MKN-10 (Světová zdravotnická organizace, 1992)</i>	<i>DSM-IV (Americká psychiatrická asociace, 1994)</i>
Dětský autismus (F84.0)	Autistická porucha (Autistic Disorder)
Rettův syndrom (F84.2)	Rettův syndrom (Rett's Syndrome)
Jiná dezintegrační porucha v dětství (F84.3)	Dětská dezintegrační porucha (Childhood Disintegrative Disorder)
Aspergerův syndrom (F84.5)	Aspergerova porucha (Asperger Disorder)
Atypický autismus (F84.1)	Pervazivní vývojová porucha dále nespecifikovaná (Pervasive Developmental Disorder Not Otherwise Specified –PDD-NOS)
Jiné pervazivní vývojové poruchy (F84.8)	
Pervazivní vývojová porucha nespecifikovaná (F84.9)	
Hyperaktivní porucha sdružená s mentální retardací a stereotypními pohyby (F84.4)	Není ekvivalent

Příloha B: *Diagnostická kritéria Asperger. syndromu DSM IV (1994)*

- a) Kvalitativně narušená sociální interakce (alespoň 2 příznaky)
 - Výrazně narušené neverbální chování v řadě aspektů (pohled do očí, výraz tváře, gesta, tělesný postoj)
 - Neschopnost navázat vztahy s vrstevníky odpovídající vývojové úrovni
 - Nedostatek spontánního zájmu o sdílenou radost, zájmy či cíle ve společnosti druhých
 - Nedostatek sociální a emocionální vzájemnosti
- b) Omezené opakující se či stereotypní vzorce chování, zájmů a činností (alespoň 1 příznak)
 - Pohlcující zaujetí pro jednu či více stereotypních zálib s přísně vymezenými pravidly, které se od ostatních liší svou intenzitou či předmětem zájmu
 - Nepružné dodržování specifických rituálů či rutinních činností, lpění, aby nebyly porušeny
 - Stereotypní a pravidelně se opakující pohybové manýrismy
 - Trvalé zaujetí částmi předmětů nebo objekty
- c) Poruchy zapříčiňující klinicky významné narušení sociálních, pracovních a dalších významných aspektů života
- d) Nedochozí ke klinicky významnému opoždění řečového vývoje
- e) Nedochozí ke klinicky významnému opoždění kognitivního vývoje, úroveň sebeobsluhy a adaptivního chování (kromě sociální interakce) odpovídá věku, zvědavost ohledně okolí v dětství je rovněž v normě
- f) Nejsou splněna kritéria pro diagnostiku jiné specifické pervazivní vývojové poruchy ani schizofrenie

Příloha C: Diagnostická kritéria Asperger. syndromu MKN 10 (1993)

- a) Z celkového hlediska nedochází ke klinicky významnému opoždění mluvené řeči, schopnosti rozumět řeči ani kognitivního vývoje. Podmínkou diagnózy je, aby do dvou let jedinec používal jednotlivá slova a do tří let se naučil používat komunikativní fráze. Sebeobsluha, adaptivní chování a zvědavost týkající se okolí by během prvních tří let měly odpovídat standardnímu intelektovému vývoji. Milníky motorického vývoje jsou však opožděné, běžná je pohybová neobratnost (není však nezbytným diagnosticky významným projevem). Běžně se vyskytují speciální dovednosti, jimiž jedinec bývá pohlcen, avšak ani ony nejsou jedním ze základních předpokladů ke stanovení diagnózy.
- b) Kvalitativní odchylky ve vzájemné sociální interakci se musejí projevovat alespoň ve dvou níže uvedených oblastech:
- Neschopnost udržet přiměřený pohled z očí do očí, užívat výraz tváře, tělesný postoj a gesta pro účely usměrňování sociální interakce
 - Neschopnost navazovat (způsobem přiměřeným mentálnímu věku a navzdory četným příležitostem) vztahy s vrstevníky založené na sdílení zájmů, činností a prožitků
 - Absence sociálně-emocionální vzájemnosti projevující se narušenou či odchýlnou reakcí na citové projevy druhých lidí, případně nedostatečná přizpůsobivost chování podle sociálního kontextu nebo chabé propojení sociálních, emocionálních a komunikativních vzorců chování
 - Absence spontánního vyhledávání přítomnosti vrstevníků, s nimiž by jedinec mohl sdílet radost, zájmy či úspěchy
- c) U jedince se projevuje neobyčejně silný a úzce vymezený zájem, případně omezené, opakující se a stereotypní vzorce chování, zájmy a činnosti, a to přinejmenším v jedné z následujících oblastí:
- Pohlcující zaujetí zálibou se stereotypním a opakujícím se vzorcem, která je abnormální svým obsahem nebo zaměřením, případně jeden a více zájmů

vyznačujících se netypickou intenzitou precizně vymezenou povahou, avšak bez abnormalit v obsahu nebo předmětu zájmu

- Nutkavé zaujetí nefunkčními rutinními činnostmi či rituály
- Stereotypní a opakující se pohybové manýrismy obsahující buď kmitání či kroužení rukou, případně prsty, anebo pohyby celým tělem
- Silné zaujetí částmi předmětů nebo nefunkčními prvky hraček

Pro tyto jedince nebývá příznačné, že by se vyznačovali buď pohybovými manýrismy, nebo zájmem o součásti předmětů anebo nefunkčními prvky hraček.

- d) Poruchu nelze připisovat jiným formám pervazivních vývojových poruch, simplexní schizofrenii, schizotypní poruše, obsedantně-kompulzivní poruše, anankastické poruše osobnosti, reaktivní a dezinhibované poruše příchylnosti v dětství.

Příloha D: Diagnostická kritéria Asperger. syndromu Gillberg (1989)

- a) Narušené sociální chování (vyhraněná sebestřednou, alespoň dva příznaky)
- Neschopnost interakce s vrstevníky
 - Podprůměrná tendence navazovat kontakt s vrstevníky
 - Neodpovídající interpretace sociálních podnětů
 - Sociálně i citově nepřiměřené chování
- b) Vyhraněné záliby (alespoň jeden příznak)
- Nezájem o jiné činnosti
 - Jednoznačný projev zájmu a ulpívání na něm
 - Mechanické jednání převažuje nad významem činnosti
- c) Pravidelně se opakující činnosti (alespoň jeden příznak)
- Prosazované ve vlastním chování
 - Prosazované u druhých
- d) Neobvyklé řečové a jazykové charakteristiky (alespoň tři příznaky)
- Opožděný řečový vývoj
 - Na první dojem hyperkorektní jazykový projev
 - Formální, pedantický přístup k řeči
 - Neobvyklé frázování, atypicky působící řeč
 - Nedostatečné porozumění, mylné chápání obrazných významů či sdělení, jejichž pochopení se přepokládá s naprostou samozřejmostí
- e) Problémy při neverbální komunikaci (alespoň jeden příznak)
- Omezené využívání gest
 - Nejasná/nemotorná řeč těla
 - Malá výpovědní hodnota výrazu tváře
 - Nevhodné výrazy
 - Zvláštní strnulý pohled
- f) Motorická neobratnost
- Podprůměrné výsledky při diagnostickém neurovývojovém vyšetření aspektů vývoje.

Příloha E: Diagnostická kritéria Asperger. syndromu Szatmari, kol. (1989)

- a) Osamocenosť (alespoň dva príznaky)
 - Nemá blízké kamarády
 - Vyhybá sa druhým
 - Nejeví záujem o navazovanie priateľstiev
 - Je vyhranený samotár
- b) Narušené sociálne chovanie (alespoň jeden príznak)
 - S druhými jedná len s cieľom, aby dosáhl vlastných zámerů
 - Neobratné sociálne chovanie
 - Jednostranné reakcie na vrstevníky
 - Potíže pri vnímaní pocitů druhých
 - Odtazitosť od pocitů druhých ľudí
- c) Narušená neverbálna komunikácia (alespoň jeden príznak)
 - Omezený rozsah výrazu tváre
 - Neschopnosť posoudiť citové rozpoloženie podľa výrazu druhého
 - Neschopnosť sdělovať významy očima
 - Nevyhľadáva očný kontakt
 - Negestikuluje rukama
 - Rozsáhlá a neohrabaná gesta
 - Nedodržuje osobný priestor, prekračuje jeho hranice
- d) Atypická reč (alespoň dva príznaky)
 - Nápadný tón hlasu
 - Mluví príliš mnoho
 - Mluví príliš málo
 - Nedostatek návaznosti pri hovore
 - Zvláštni používanie slov
 - Opakujúci sa vzorce reči
- e) Nesplňuje kritéria DSM III – R nasledujúcich stavů: autistická porucha

Příloha F: Barevná příloha – oblíbené hračky Matýska

Obrázek 1 *Hasičské auto a hasičská helma*

S tímto hasičským autem a helmou na hlavě jezdil Matýsek po bytě a hledal ohýnek, který by mohl, dle jeho slov, „jako“ uhasit a také aby mohl zachraňovat lidi. Při této činnosti vyžadovat moji přítomnost, jelikož potřeboval pomoc při hašení.

Obrázek 2 *Hasičská helma a hasicí přístroj*

Na této fotografii je zobrazen detailní pohled na hasičskou helmu a „hasicí přístroj – hasičák“, který vyrobil Matýskův tatínek. „Hasičák“ byl velmi významným předmětem v Matýskově světě, jelikož bez něho nemohl odejít z bytu či bez něho nemohl sledovat oblíbené pohádkové příběhy.

Obrázek 3 *Požární auta*

Matýskova sbírka požárních aut, které dostává jako dárky od rodičů, příbuzných a přátel. Do sbírky taktéž řadí oblíbené dvě sanitky.

Obrázek 4 *Lékárničky*

Na fotografii je zachycena přenosná a pojízdná lékárnička, které měl Matýšek vždy po ruce, když jsme si hráli na doktora a na pacienta. Já jsem byla většinou v roli pacienta a Matýšek mě léčil. Dával mi „injekčičky, vitamínky a léky, měřil mi tlak a teplotu“.

Obrázek 5 *Popelářské auto na tříděný odpad*

Matýsek se velmi zajímal o popelářskou profesi, o popelářská auta a též o třídění odpadu. Rodiče mu proto pořídili toto popelářské auto s jednotlivými kontejnery na papír, plast a sklo, což mu velmi vyhovovalo při jeho sklonu k pořádnosti a strukturovanosti.

Obrázek 6 *Nákladní auto*

Do návěsu tohoto nákladního auta Matýsek schovával věci (obrázky, hračky), které považoval za svůj poklad.

Obrázek 7 **Kouř a prach**

Jeden z prvních obrázků, které Matýšek při mých asistencích namaloval. Na otázku co to je na obrázku, odpovídal, že je to kouř a prach. V tomto období maloval sám a vždy volil pouze vodovou černou barvu.

Obrázek 8 **Barevná malůvka**

Po určité době si vybíral i veselejší barvy. Také vodové barvy nahradil pastelkami, kterými pokreslil mnou namalované sluníčko a rybičku.

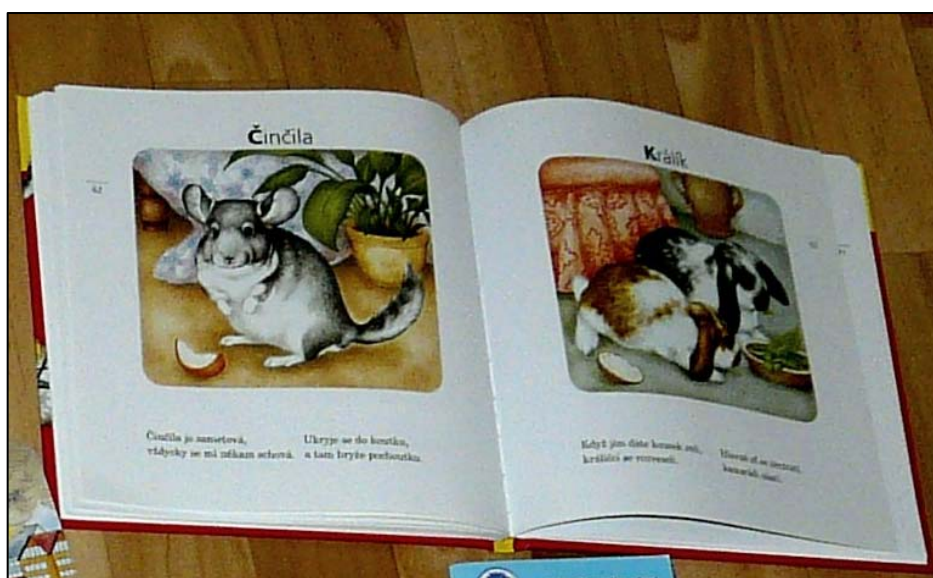
Obrázek 9 Činčila

Na Matýskovu žádost jsem namalovala činčilu, kterou si velmi oblíbil při čtení básniček z knížky, kde byla zobrazena. Při pohledu na ni se začal vždy smát.

Obrázek 10 *Knih s básničkami o zvířatech*

Na níže uvedené fotografii je zobrazena již zmiňovaná kniha s básničkami, konkrétně oblíbená básnička o činčile. Při čtení této knihy mě Matýsek vydržel pozorně poslouchat po celou dobu. Bylo pro něj přijatelné pouze moje předčítání, nikoli předčítání ze strany rodičů.

Obrázek 11 *Savo, brefík a omino bianco*

Své oblíbené hračky a předměty si nechával často namalovat, stejně tak tomu bylo u Brefíka, Omino bianco a Sava.

Obrázek 12 *Čistící prostředky*

Nedílnou součástí hraček byly prázdné lahve od čisticích prostředků, které musel mít Matýsek často u sebe, např. při sledování pohádek.

Obrázek 13 *Oblíbené postavičky z pohádky*

Na následujících obrázcích jsou zobrazeny oblíbené postavičky z pohádky *Finley-
požární autíčko*, které si Matýsek vyžádal, abych mu je namalovala.

Obrázek 14 *Nejsledovanější pohádkové příběhy na DVD*

Obrázek 15 *Autodráha*

Matýskovou oblíbenou činností bylo stavění autodráhy po celé místnosti. Dopravní značky musely být těsně za sebou a většinou také stavěl jednotlivé části dráhy dle barev (nejprve např. zelené části, poté žluté).

Obrázek 16 *Stavebnice – dřevěné kostky*

Na následující fotografii jsou dřevěné barevné kostky, které Matýsek nejčastěji kladl jednoduše za sebe a to vždy tak, aby se mu nemísily barvy.

Obrázek 17 *Dílnička a dětský koutek*

Dílnička obsahovala spoustu potřebných nástrojů, které Matýsek viděl používat svého tatínka a toužil tak po svém nářadí.

Dětský koutek tvoří výzdoba oblíbených motivů (Pat a Mat, Kouzelná školka) a také nalepovací lišta s obrázky, které však nebyly ke komunikaci s Matýskem zapotřebí. Společně jsme zde s Matýskem malovali obrázky.

Příloha G: Zápisky z pozorování Matýska

G 1

5. - 7. 2. 2010

V rámci víkendu, který pořádala organizace Alfa Human Service společně s APLA Praha, jsem se seznámila s Matýskem, nejmladším účastníkem tohoto víkendu. Jeho rodiče mi sdělili, že Matýsek má diagnostikován Aspergerův syndrom a také ADHD a bude to pro něj premiéra, kdy ho bude hlídat někdo cizí. S těmito informacemi jsem se ujala své role.

Ihned jsem zaznamenala, že rád navazuje sociální kontakty s vrstevníky, nebrání se také kontaktu s dospělými, ale spolupráce je již obtížnější. Velmi se zajímal o dopravní značky, ukazatele, elektřinu, hasiče – dobře a znale se v těchto oblastech orientoval. Je schopen udržet pozornost při vyprávění o věcech, které ho zajímají, zapojuje se i do rozhovoru.

V okamžicích, kdy pociťoval úzkost, strach a nejistotu, začal dynamicky volat: „ MÁMA, TÁTA“, v ten okamžik bylo zapotřebí ukázat mu názorně na hodinkách, že v tento čas si hrajeme a máma táta přijdou v „ tu a tu“ hodinu. Po tomto vysvětlení se uklidnil.

Markantní rozdíl jsem pozorovala v jeho chování v přítomnosti asistentek např. venku, oproti situacím, kdy byl s ostatními dětmi na pokoji. V přítomnosti ostatních dětí na pokoji neustále běhal, křičel, řádil, bral dětem hračky a skákal po nich. Jelikož všechny ostatní děti měly diagnostikován autismus, působilo toto jeho řádění obtíže, jelikož ostatní děti se mu vyhýbaly.

Dále jsem vypožorovala, že některé činnosti (utření nosu, oblékání) má spojené pouze s rodiči. Z tohoto důvodu to pro nás asistenty bylo velmi náročné (oblékání) či dokonce nemožné (smrkání).

25. 2. 2010

Za Matýskem jsem přišla o něco dříve než v předem domluvenou hodinu, abychom měli s jeho rodiči dostatek prostoru pro výměnu nutných informací ohledně Matýskovy nálady apod. Zprvu naprosto odmítal mou přítomnost: „ Teta Iva NĚÉ!!“. Po krátké chvíli jsem se s ním sama ocitla u PC, kde jsme hráli hru, pexeso. Jeho rodiče využili příležitosti a neviditelně a bez rozloučení odešli na seminář. Stále jsem napjatě očekávala chvíli, kdy Matýsek zjistí, že je v bytě pouze se mnou a to bude znamenat, že dostane záchvat. Ale nestalo se tak. Stále jsme se s něčím zabývali-počítač (umí si sám pustit jednotlivé programy,

G 2

přitahují ho ikony Nastavení a Náповědy), sledování pohádek (Požárník Sam-během pohádky chtěl převléknout do požárnické, tzn. červené triko, červené tepláky, požárnická helma a nesměl chybět hasičák v ruce, Finley-příběhy o autech, požárnické autíčko, popelářské aj.). Když jsem před ním pobrukovala melodie těchto pohádek, tak mě okamžitě ve zpěvu zarazil.

Bez problémů jsem ho přebalila a nakrmila (zmiňuji to zde proto, že jsem očekávala, že tyto činnosti bude mít spojeny s rodiči). Velmi ho rozčílilo, když jsem telefonovala. Opustila jsem tedy společnou místnost a chtěla si hovor vyřídít v jiné místnosti, ale Matýsek mi ani toto nedovolil a vrhal se po mně v záchvatu vzteku.

Matýskova maminka mi sdělila, že Matýsek z nějakého nám neznámého důvodu, nemá rád mé jméno. Proto mi všichni v jejich rodině začali říkat Ifka, což už bylo pro Matýska schůdné řešení.

8. 3. 2010

Opět jsem za Matýskem přijela asi o 20 minut dříve, aby měl dostatečný prostor a čas si na mě zvyknout, jakožto stále na cizí osobu.

S Matýskem jsme dnešní den trávili u hraní her na počítači či „klikáním“ a prohlížením složek, které ho zajímají, dále sledováním pohádek, pobíháním po pokojích a vhadzováním papírků do malého kontejnerku na tříděný odpad. Matýsek sám iniciuje a vymýšlí program dne.

Zaměřím-li se blíže a konkrétněji na M. zájmy, které bylo již možné během relativně krátkého času vyzorovat, jedná se o následující:

Požárníci: rád nosí požárnické oblečení (červené triko a tepláky), často si toto oblečení doslova vynucuje, pož. helmu, dále má malý hasicí přístroj-hasičák, který mu vyrobil jeho tatínek z lahve od Sava.

Pokud si chce pustit pohádku, volí mezi Požárníkem Samem nebo Finleym-požárním autem. Při sledování pohádky rád poslouchá mé „vysvětlující a komentující průpovědky“ ke sledovanému příběhu a přitom si některá slova polohlasně opakuje.

„ Požárník Sam“ – DVD s tímto názvem obsahuje několik příběhů mladého požárníka, který se potýká s nepříjemnými okolnostmi často způsobené nepozorností obyvatel městečka. V příbězích vystupují děti, z nichž Matýska nejvíce zaujal Norman, chlapce tropící naschvály a hlouposti.

G 3

„*Finley-požární autíčko*“ – DVD obsahuje několik příběhů, z nichž jeden z oblíbených dílů je o tom, že Finley a ostatní autíčka pomáhají svému kamarádovi, popelářskému autu, zmenšit skládku tříděním odpadu. Pro Matýska je tento díl velmi poutavý, protože v něm může vidět jak požárnické auto, tak popelářské auto a třídění odpadu, o který projevuje zájem.

Matýsek neříká pohádkám pohádky, nýbrž programy, což důrazně požaduje i po mně. Př. „*Matýsku, pustíme si dneska pohádku Finley?*“, ptám se ho. „*NE!! To není pohádka. Pustíme si program Finley!*“, odvětí mi důrazně.

Třídění odpadu: Matýsek se zajímá o recyklaci, o třídění odpadu, popelnice a popelářskou profesi. Velmi znale se v této oblasti pohybuje, přesně ví, jaký odpad kam patří. Rodiče mu proto pořídili velké auto s návěsem se 3 kontejnerky, aby mohl třídit odpad.

Dopravní značky: všude v bytě je spousta kartiček s dopravními značkami, brožurky pojednávající o dopravních značkách. Většinu značek Matýsek zná a ví, co znamenají.

Práce na PC: jeho nejoblíbenější programy jsou Internet, na který má přístup zakázán, dále *Možnosti a Nápověda*, různé instalační programy.

Domnívám se, že rodiče se snaží Matýskovi dopřát všechny věci, které se týkají jeho zájmů a skrz které s ním mohou navazovat lepší komunikaci a dosáhnout tak např. potřebných věcí a činností (př. obléknout ho, nakrmit ho, př. ke svačině mívá jogurty *Kostíci-nová edice s magnetkami s dopravními značkami*). Velmi ho tedy v jeho zájmech podporují a poskytující mu dostatek hraček s motivy požárníků, popelářů apod.

16. 3. 2010

Na asistenci jsme doběhla na minutu přesně, takže jsem se ve dveřích pouze vyměnila s maminkou. Naštěstí mě už Matýsek více zná, takže tuto rychlou výměnu neprovázel záchvat vzteku. Jakmile jsem vešla do dveří, Matýsek mě chytl za ruku a vedl mě k televizi. Právě zaujatě sledoval novou pohádku „*Oggy*“. Velmi se mu líbí postavičky, které v ní hrají, ale ještě více se zajímá o lumpárny a naschvály, které postavičky tropí, kterým se Matýsek rád a nahlas směje. Doslova ho uchvacuje dynamika a rychlost pohybů, které vykonávají postavičky v pohádce „*Oggy*“ (jedná se totiž o zvířátka, které prožívají různá dobrodružství). Za zmínku by dále stálo, že má rád přelévání vody z hrnku do hrnku u kuchyňského dřezu. Malou chvíli jsem mu tuto činnost povolila, ale když už voda tekla všude a všude byly bubliny od jaru, musela jsem rázně zakročit a snažit se ho namotivovat

G 4

k jiné činnosti. Což samozřejmě neproběhlo hladce a já si z tohoto přemlouvání odnesla obtisk jeho zubů na své ruce. Po tom, co se Matýsek uklidnil, probíhala asistence v pořádku.

22. 3. 2010

Ihned při příchodu mě Matýsek s úsměvem na tváři a se slovy „Ahoj teto Ifko“ radostně vítal. Náš společný čas jsme strávili různými hrami. Jednalo se o strukturované učení/hry, které jsme měli půjčené z organizace. Matýskův úkol spočíval v přiřazování stejných barev k sobě, obrázků ke stejným obrázkům, tvary k tvarům. Mile mě překvapilo, že u této činnosti vydržel cca 25 minut a že všechny úkoly zvládl bez zaváhání. Poté si z knihovny vybral knihu s názvem „Tipy a triky Windows 98“. Nalistovala jsem v ní libovolnou kapitolu a přiměla Matýska, aby přečetl její název. Matýskovi nedělalo žádný problém přečíst slova typu: návod, nastavení, uživatel, soubor. Minimum času jsme strávili sledováním pohádky Požárník Sam, což je velký pokrok od minulých asistencí.

25. 3. 2010

Při mém příchodu sledoval Matýsek televizi, kde právě běžela pohádka Rákosníček. Asistence dnešní den probíhala relativně poklidně. Sledovali jsme Požárníka Sama, Finleyho a také jsme nějaký čas strávili na počítači, kde se Matýsek opět nejvíce zabýval ikonami a programy Možnosti, Náповěda, Instalace a dokonce dle mých pokynů dokázal vytisknout dvě stránky papíru.

Oblíbil si novou hračku-dřevěnou loutku šaška. Hráli jsme si s ní tím způsobem, že já jsem manipulovala s loutkou a mluvila jsem za šaška a Matýsek na šaška reagoval, smál se a odpovídal mu na otázky. Měla jsem z toho dojem, jako by mě vůbec nevnímal, v tu chvíli byl v obývacím pokoji pouze on a mluvící šašek. Obdobným způsobem jsme si hráli s maňáskem, kterého jsem pojmenovala, Květinka. Dle slov rodičů si s maňáskem chce Matýsek hrát pouze v mé přítomnosti, nikoli s rodiči.

I přesto, že je Matýsek hyperaktivní a nevydrží věnovat se po delší čas určité činnosti, objevila jsem u něho činnost, při které naopak projevuje naprosté soustředění. Jedná se o vysvětlování toho, co chce někomu sdělit. Např. když nerozumím jeho slovu či větám, tak

G 5

Matýsek je s naprostým klidem stále dokola a pomalu vysvětluje či se snaží mi to vysvětlit jiným způsobem.

Téměř celé odpoledne probíhalo v poklidu, až do chvíle, kdy mi zazvonil telefon. V tu chvíli se Matýsek začal vztekat, běsnit a útočit na mě. Chvíli trvalo, než se uklidnil a byl schopný dále spolupracovat.

15. 4. 2010

Jela jsme za Matýskem téměř po měsíčním odloučení, což ve mně vyvolávalo pocity nejistoty a obav. Mé obavy se potvrdily ihned po vkročení do bytu. Matýsek se v tu chvíli probudil, nebyl najedený a dlouho mě neviděl, tyto všechny faktory zapříčinily, že naprosto odmítal mou přítomnost a nechtěl pustit mámu z bytu.

Také na mě křičel, že mám jít k ušnímu, ke kadeřnici a že mi má dát máma na zadek. Tato slova opakoval stále dokola.

Máma se potichu blížila ke dveřím s úmyslem nepozorovaně zmizet, ale Matýsek to zavčasu zaregistroval a jeho záchvat pokračoval. Říkal, že chce jít s mámou na přednášku a trval na svém. Stále jsem doufala, že záchvat samovolně po chvíli odezní, ale nestalo se tak. Máma mu musela dát zklidňující kapky, které dle mého názoru na Matýska moc nepůsobí. Celá situace skončila tím způsobem, že jsme všichni nasedli do auta a jeli přes celou Prahu na přednášku. Matýsek byl naprosto spokojený, protože on v tomto malém boji zvítězil. Jeli jsme do SRP, kde byla k dispozici herna se spousty hraček. Snažila jsem se Matýska zabavit různými hračkami, ale dařilo se mi pouhých 15 minut, po kterých si vzpomněl na své rodiče a chtěl je jít hledat. Naštěstí jsem v tu chvíli našla mezi hračkami Matýskovy oblíbené postavičky Požárníka Sama, zdravotní sestřičku Mendy a záchranářské auto s Tomem, což způsobilo, že v minutě zapomněl na hledání svých rodičů a soustředil se na hraní. Čas utíkal pomalu a posledních 40 minut jsem strávila přebalováním, krmením, „hledáním rodičů“ a tlumením Matýskových záchvatů vzteku a pláče. V posledních 20 minutách se v herně objevil jeden malý chlapeček s dvěma asistentkami, čemuž jsem byla velmi vděčná. Matýsek ihned využil přítomnosti chlapečka a s radostí se na něho vrhnul, nelze to říci jinak. Bral mu hračky z rukou, strkal do něj, smál se a dováděl. Jakmile rodičům skončila přednáška, Matýsek se zklidnil a mohli jsme se vydat na cestu domů. M. maminka říkala, že se bude snažit omezovat M. sledování Požárníka Sama a bude mu nabízet i jiné hračky, ale že ví, že to nebude snadné.

29. 4. 2010

Po předešlých zkušenostech a zážitcích z obtížného hlídání a asistování, jsem jela za Matýskem plna obav a strachu. Případné odmítání moji osoby Matýskem jsem si „pojistila“ koupí cca 70 cm nástěnné dekorace zobrazující Bořka stavitele, další oblíbená postavička. Překvapivě mě Matýsek mile uvítal hned u vchodu a já mu předala dárek. Jeho reakce na dárek byla následující: „ Dárek NE, dárek NE!“ Bořka hodil do kouta, ale po minutě se k němu s radostí navrátil a blíže si ho prohlédl.

S Matýskem jsme si v kuchyni postavili prolézačku ze židlí. Původně jsem si myslela, že po ní bude lézt pouze Matýsek, ale jeho přání bylo, abychom se střídali. Moc se mu to líbilo a stále se smál.

Po chvíli ho tato činnost omrzela a sám se přesunul k počítači, kde si spustil program malování. Když jsem se ho zeptala, co maluje, tak mi odpověděl, že elektrinu (černé čáry přes celý papír). Dále se věnoval stále stejným počítačovým programům, které jsem již zmiňovala dříve. U těchto činností vydržel tiše a zaujatě sedět 30 minut.

Další naší náplní odpoledne bylo stavění puzzle, které jsem musela iniciovat já. Problém nastal v okamžiku, kdy se mu nedařilo umístit správný dílek do obrázku, začal se vztekat a bušit do puzzle. Jeho běsnění jsem vždy zabránila vybráním správného dílku.

Celé dnešní odpoledne jsem se snažila nepouštět televizi, ale po všech možných činnostech a her, si Matýsek důrazně přál, abych pustila Finleyho.

Otec říká, že se Matýsek o počítač zajímá od svých dvou let, kdy začal pozorně sledovat svého tatínka při práci na PC. Vždy si sedl po jeho boku a soustředěně pozoroval, jak se ovládá myš, klávesnice apod. Zpočátku ovládal myš obouručně, nyní už pouze pravou rukou a pohyby nedoprovází svým pohledem. Dle pokynů, které mu udává tatínek, se Matýsek dokáže řídit, př.: „ Matýsku budeme tisknout. Nastav si: barevný tisk, chci mít tři kopie, tisknout v rychlejším režimu-to najdeš ve vlastnostech a pak dej ok.“ Matýsek postupoval dle pokynů a na závěr nám přinesl 3 barevné kopie textu.

30. 4. 2010

Matýsek mě v dnešní den opět mile a s radostí přivítal a ihned šel připravovat prolézačku. Mezitím rodiče odešli. Dnešní odpoledne jsme strávili lezením na prolézačce/židlích, stavěním puzzle, stavěním stavebnice a jako „kulisu“ jsme měli puštěného Finleyho nebo Kouzelnou školku. Momentálně Matýsek více preferuje Kouzelnou školku před Požárnikem Samem a před Finleym. Nejoblíbenější moderátor z Kouzelné školky je Majda a Michal. Motivy Kouzelné školky jsou v jeho dětském koutku, na jeho hrníčku a talíři. Při listování a pročítání časopisu Kouzelná školka je Matýsek schopen koncentrovat se více jak na půl hodiny. Ve čtení se s Matýskem střídáme. Některá slova a názvy kapitol předčítá on a souvisejší texty já.

13. 5. 2010

Dnešní společně strávený čas jsme s Matýskem strávili následovně. Stavěli jsme puzzle, stavebnici a nově jsme si hráli s plyšovým pejskem. Naše hraní jsme doplňovali sledováním pohádek – Finley požární autíčko, Včelka Mája a Kouzelná školka.

V jedné chvíli při sledování pohádky „ Finley“ se u Matýska „ spustil záchvat“. Přičemž jsem nezapomněla nic, co by ho v tu chvíli mohlo rozrušit. Začal sebou házet, byl agresivní vůči mně, narážel do mě a chtěl mě pokousat. Zvedla jsem se ze sedačky s vysvětlením, že je vše v pořádku, nic se nestalo a nic se neděje a že odcházím do ložnice, než se uklidní. Nevěděla jsem, jakou reakci mohu očekávat. Matýsek mě okamžitě chytil za ruku, čímž chtěl pravděpodobně vyjádřit, že se svým záchvatem nechce zůstat sám. Seděli jsme tedy ruku v ruce na sedačce a čekali, až záchvat odezní. Věděla jsem, že Matýsek se bude bránit podáním uklidňujících kapek, takže jsem se o to ani nepokoušela. Po určité chvíli záchvat odezněl a my jsme mohli pokračovat v hraní a ve sledování pohádky.

20. 5. 2010

Za Matýskem dochází kromě mě ještě nová asistentka, s kterou jsem se měla možnost krátce poznat, jelikož jsme se dnešní den u Matýska střídaly. Mohla jsem tak sledovat Matýskovy reakce na mě a na novou asistentku. Na Matýskově tváři se při mém příchodu objevil úsměv. Poprvé za dobu mého asistování jsme s Matýskem opravdu „dováděli“, lechtali se a pošťuchovali se. Matýsek dříve nedovolil, abych ho mohla pochovat či polechtat. Asi tak polovinu společně stráveného času byla zapnutá televize, což je velký pokrok od minulých asistencí, kdy televize byla puštěná téměř po celou dobu. Po zbytek času jsme společně skládali stavebnici. Matýsek samostatně stavěl dráhu pro autíčka (vždy stejně barevné dílky za sebe). Také jsme si společně prohlíželi knihu o hasičích. Matýsek vydržel pozorně poslouchat a hezky odpovídal na moje otázky, které se vztahovaly k tomuto tématu.

2. 8. 2010 + 3. 8. 2010

Po téměř měsíční odluce bylo naše shledání s Matýskem výborné. Matýsek na mě působil klidněji, byl více nakloněn dotykům – chování či lechtání a také se zajímal již o jiné věci, než tomu bylo doposud. Dokonce některé dny vydrží bez sledování pohádek a bez hraní na počítači. Ale když už si chce pohádku pustit, tak volí pohádku novou a to „Potápěj se Olly, potápěj“ (příběhy o mořských rybách, které prožívají svá dobrodružství. Pohádka je velmi pestrobarevná, dynamická a humorná).

Více si hraje se skládačkou a také začal malovat. Maluje sám a používá k tomu vodové barvy, z nichž si vybírá pouze barvu černou. Na mou otázku odpovídá, že maluje prach (viz Obrázek 7).

Nově jsem u něj vypořizovala hru s plyšovými zvířátky, „krmí“ a „stará se“ o pejska a kočičku. Také se u něho objevila hra na doktora – on je doktor a já či plyšové zvířátko jsme pacienti nebo tomu může být i naopak. Nejraději obvažuje nohy obinadlem, má velikou radost když „dostává injekčičky“ či je někomu dává. Také měří teplotu, tlak a nasazuje medicínu. Matýsek má dvě lékárničky, přenosnou a pojízdnou (viz Obrázek 4). Mezi další jeho pacienty patří autíčka, která si pojmenoval podle oblíbených postav z pohádek (Finley, Gorby a kapitán Parker).

16. – 21. 8. 2010

V průběhu těchto letních dnů, jsme společný čas trávil velmi různorodě. Každý den jsme šli na procházku – i v této oblasti jsem zaznamenávala velké pokroky, Matýsek se vydrží hodinu procházet a sledovat dění kolem a také se nebrání vedení za ruku. Během cesty mu vždy vyprávím a popisuji, co vidíme a co míváme – domy, lidi, zvířata atd. Poslouchá mě a často opakuje slova, která ho zajímají. Pokud jsme cestou viděli projíždět popelářské auto, Matýsek začal usilovně mávat a volat na popeláře. Jeho obliba se taktéž projevovala ve chvílích, kdy jsme mívěli kontejnery s tříděným odpadem. Matýsek např. sebral spadlý list ze stromu a běžel ho vhodit do bio-odpadu. Často nás na procházce doprovází plyšový pejsánek, kterého si Matýsek velmi oblíbil. Říká, že ho musí vzít ven, aby ho vyvenčil. Také se o něho stará, krmí ho, kartáčuje ho, objímá ho. Při procházkách jsem u Matýska pozorovala znaky pohybové neobratnosti viditelné zejména při běhu (ruce se pohybovaly v jiném tempu než nohy).

Co se týká malování, pozorovala jsem u něho veliké pokroky a změny. Dříve maloval pouze černou vodovou barvou (již zmiňovaný kouř a prach) a chtěl malovat pouze sám. Nyní maluje rád fixy a dokonce já u něho sedávám v dětském koutku nebo na sedačce u stolu a malujeme společně. Také maluje i jinými barvami než pouze odstíny černé. Často mi sedává na klíně, vybírá mi barvy a říká, co mám namalovat. Při malování se mu snažím vést ruku, ale to se nám ještě moc nedaří, protože se dívá jiným směrem, než je papír a než je tužka. (př. obrázek č 9). Nejčastější motivy v malování jsou postavičky a zvířátka z pohádek „Potápěj se Olly, potápěj“ (Olly, Betty, šéf Dugg), „Finley-požárnické auto“ (Finley, Gorby) a také čisticí prostředky (Bref, Savo, Omino Bianco).

Další oblíbenou činností je stavění autodráhy. I zde je viditelný rozdíl. Dříve nabíral na záchvat ihned, jakmile se mu nedařilo spojit dva dílky k sobě, nyní má se stavěním a sám se sebou větší trpělivost. Už také tak pedanticky a striktně nelpí na tom, aby stejně barevné dílky následovaly po sobě. V těchto chvílích dospěl do fáze, že nejenom postaví dráhu, ale jezdí po ní i autíčky, což u něho dříve nebylo.

Jak je jistě patrné z dřívějších zápisků, hodně času jsme trávili sledování pohádek a hrou na počítači. Nyní je tomu jinak, Matýsek o počítač nejeví zájem. Také jsme výrazně omezili sledování pohádek, př. namísto 6 hod pouze 2 hodiny. Nejvíce sledované pohádky jsou:

„Potápěj se Olly, potápěj“, „Včelka Mája“, „Červený traktůrek“, „Finley-požárnické auto“ a „Kouzelná školka“.

G 10

Nově Matýsek projevuje větší zájem o knížky. Před létem se zajímal pouze o knížky s tématy energie, voda, hasiči a dopravní značky. V těchto dnech rád poslouchá mé předčítání básniček o zvířátcích. Nejoblíbenější básnička je básnička o činčile:

„ Činčila je sametová, vždycky se mi nějak schová.

Zaleze si do koutku a tam hryže pochoutku.“ Při čtení těchto slov dostává Matýsek záchvaty smíchu. Snažila jsem se ho motivovat k tomu, aby po mě slova básniček opakoval, ale na mé výzvy vůbec nereaguje a pouze mě poslouchá.

6. 12. 2010

Po téměř třech měsících jsme se opětovně s Matýskem shledali. Matýska jsem hlídala od rána, což znamená, že když Matýsek ještě spal, jeho rodiče odešli do práce. Zdůrazňuji tuto zdánlivě nepodstatnou skutečnost právě proto, že jsem měla velké obavy z chvíle, kdy otevře oči a uvidí mě a ne svoji maminku nebo tatínka. Obavy se okamžitě rozplynuly. Sotva otevřel oči, začal vyprávět o požárnících: „ Jsem požárník, jsem požárník Kočička.“ Reagovala jsem: „ Jsi Matýsek, malý kluk, který se teď probudil ze spánku a půjde se umýt a nasnídat.“ Matýsek si stále trval na svém. Jeho dřívější fanatický zájem o požárníky se proměnil z „pouhého“ sledování pohádek, nošení červeného oblečení a požárnícké helmy ve fiktivní svět, kam Matýsek utíká. Musím také podotknout, že v průběhu listopadu nastoupil Matýsek do mateřské školky, kde se ho snaží integrovat. A také od září se na výchově Matýska podílí i jeho babička, která s ním bydlí v jednom bytě. Zdůrazňuji tuto skutečnost z toho důvodu, že se Matýsek v její nepřítomnosti necítí dobře, nerespektuje ji, neposlouchá ji a naopak jí tropí naschvály (dle slov M. maminky). Stejně jako on nerespektuje babičku, tak ona nerespektuje jisté odlišnosti u Matýska. Toto může být jeden z motivů, proč Matýsek utíká do svého světa, do světa, kde se promění v požárníka Kočičku. Vyptávala jsme se Matýska, jak se mu líbí ve školce a zda tam má nějakého kamaráda či kamarádku. Odvětil mi, že žádné kamarády nemá, ale že má ve školce požárníky a hasičky. Snažila jsme se mu vysvětlit, že to jsou kamarádi a ne hasiči. Matýsek tuto skutečnost naprosto nepřipouštěl a tvrdošjně opakoval svou verzi o hasičích. I přes mou snahu zabývat se jinými činnostmi a tématy než jsou hasiči, hovořil Matýsek stále o tomtéž. Jezdil na hasičském autě s helmou na hlavě a zachraňoval Mendy (postavička z pohádky „ Požárník Sam“). Říkal, že musí Mendy zachránit, že je uvězněna v ohni. Když jsem se ho ptala, kde je podle něj ten požár, zajel do ložnice a stále ukazoval směrem pod okno, kde byl umístěn sušák na prádlo. Říkala jsem mu, že tam nic nehoří a že je to pouze pověšené prádlo. Stále opakoval, že on tam vidí požár.

Příloha H: Zápisky z pozorování Honzika

H 1

5. 2. 2010

Honzík byl se svou maminkou u jejich rodičů a proto jsem využila příležitosti k jejich navštívení, jelikož bydlí nedaleko od mého bydliště. Honzík u svých prarodičů tráví od svého narození spoustu času a dovoluji si tvrdit, že se zde cítí jako doma.

V okamžiku, kdy jsem vkročila do dveří, tak jsem poznala, že je v domě velmi „živo“. Honzík pobíhal po bytě, křičel, bouchal dveřmi a nakonec se zavřel do pokoje. Chtěla jsem ho jít pozdravit a pochovat, ale nechtěl mě pustit do pokoje a tak jsme si zatím povídaly s jeho maminkou. Jakmile Honzík slyšel, že si povídáme, opustil místnost a přišel k nám. Pozorně jsem sledovala, čemu se bude věnovat. Všude kolem nás ležela spousta různých hraček (knížky s pohádkami a s básničkami, stavebnice, plyšová zvířátka, dřevěná loutka), ale Honzík si ničeho z toho nevšiml a chtěl po mamince, aby mu pustila pohádku „Krtček“. I přesto, že je Honzík velmi neposedné dítě a s žádnou hračkou si nevydrží delší dobu hrát, tak v okamžiku zapnutí oblíbené pohádky je tomu naopak.

Čas plynul velmi rychle a já se ani nenadála a musela jsem se s Honzíkem rozloučit.

5. – 6. 3. 2010

Tentokrát jsem s Honzíkem, jeho maminkou a jejími rodiči strávila dva dny na horách. Velmi jsem se těšila, že budu mít více prostoru a času, na pozorování Honzika a jeho zájmů. Situace byla o to pestřejší, že na celé chatě bylo 8 malých dětí od 2 do 10 let. Důležité je podotknout, že Honzík byl nejmladším členem osazenstva chaty.

Zatímco si téměř všichni děti hrály spolu, Honzík jejich přítomnost nevyhledával. Snažila jsem se o Honzika více starat, aby si zbytek jeho rodiny mohl alespoň na krátký čas odpočinout. Vybízela jsem ho ke hraní si s různými stavebnicemi, plyšovými zvířátky, ale nejraději si prohlížel obrázkové knížky, např. „Alenka“. Kniha obsahuje spoustu obrázků s popisky z různých oblastí života lidí (zvířata, příroda, povolání, oblečení, bydlení, činnosti aj.) Honzík vydrží soustředěně poslouchat a také se často ptá na předměty a zvířata na obrázcích. Stejně tak, když se ho ptám já, co vidí na obrázku, dokáže ve většině případů

H 2

správně odpovědět (dle slov jeho maminky, tráví doma hodně času prohlížením této knížky). Dále jsem si povšimla, že má rád knížky a hračky, které vydávají určité zvuky či melodie.

Druhý den odpoledne jsme šli s Honzíkem, jeho maminkou a jejími rodiči na svah. Honzík se zpočátku velmi bránil obutí „ přeskáčů“, ale po chvíli v nich chodil velmi zkušeně. Ale postavit ho na lyže se nám už nepodařilo, začal se vztekat a bránit. Sjezdovku jsme tedy po chvíli opustili a krátkou procházkou jsme se vrátili na chatu.

Následující den jsme se opětovně vydali na procházku, ale protentokrát jsme si s sebou vzali pouze sáně. Honzík za celé dva dny projevoval největší zájem o listování v knížce, pobíhání po chatě, skákání po postelích a „pošťuchování“ všech.

Velikonoční pondělí 2010

Na Velikonoční pondělí jsem se moc těšila z toho důvodu, že ho strávím s Honzíkem a jeho dědečkem na koledě. Když jsme se doma připravovali na cestu, tak Honzík nám bez problému odříkával krásné koledy. Při odchodu jsme se však střetli s dalšími koledníky a v tu chvíli začal Honzík plakat. „Bránil“ svoji maminku a babičku, aby nedostaly našviháno a na žádnou koledu jít nechtěl i přesto, že se na ni předtím těšil. Maminka mu musela vysvětlit, že jí to nebolí, že je to jenom „jako“ a ať jde koledovat, že dostane dobroty a malovaná vajíčka. Honzík tedy poslechl a mohli jsme vyrazit na cestu. Jakmile měl Honzík začít odříkávat koledu, zasekl se a nevydal ze sebe ani hlásku, protože se styděl. Schovával se za dědečka a vždy jen natáhl ruku pro vajíčko a pro čokoládu a mohli jsme jít k dalšímu domu.

22. 6. 2010

Honzík se svojí maminkou opětovně přijeli na víkend k jejím rodičům a já se je rozhodla navštívit. Honzík se od svého strýce naučil novou nadávku „srabiku“ a tituluje tím každého z rodiny. Tedy i já jsem obdržela toto přivítání téměř v první minutě. S maminkou Honzika jsme se rozhodly, že se půjdeme společně projít do zámeckého parku. Příprava na cestu nám zabrala asi 30 minut, jelikož Honzík se nejprve odmítal obléci a stále nám utikal po bytě. Cestou jsem pozorovala, že si Honzík všímá veškerého dění kolem (projíždějících aut, lidí a hlavně psů – bojí se malých pejsků, ale nikoliv velikých-mají doma dogu), vše komentuje a stále nás zahrnuje nekončícími otázkami. Honzík pobíhal po parku a my jsme s maminkou H. měly co dělat, aby nás vůbec poslechl. Rozhodly jsme se, že se přemístíme na pískoviště, kde jsme doufaly, že si Honzík vydrží alespoň chvíli hrát. Zbytek odpoledne jsme strávili na pískovišti, kde byly ještě další dvě děti. Společně jsme stavěli bábovičky, které nám Honzík

H 3

s radostí bořil. Děti se přetahovaly o lopatičky a hrabičky, ukazovaly si své povedené a nepovedené bábovičky, „vydlabené“ díry v písku a celé dění slovně doprovázely, např. „To je moje! Koukej, umím!“, „Pojď sem!“.

17. - 18. 7. 2010

Tentokrát jsem Honzika hlídala u sebe doma, kde jsme společně strávili celé dvě odpoledne. První, čeho si Honzík začal u nás doma všímat, byla naše čtyřletá fenka (jedná se o středně velkého psa, takže H. se jí nebál). Této situace využila Honzíkova babička a nepozorovaně odjela. Bylo krásné letní počasí a tak jsem se rozhodla jít s Honzíkem na koupaliště. Nejprve jsme šli do malého brouzdaliště, kde ho to však po chvíli omrzelo a vyžadoval jít do velkého bazénu s rukávky a s kruhem. Honzík se vody doslova nemohl „nabažit“ a ani po půl hodině nechtěl bazén opustit. Ještě chvíli jsme se tedy společně „cachtali“ a pak jsem ho musela z bazénu odnést s brekem. Následovaly agresivní tendence v podobě plivání, kopání a vztekání. Poté, co se Honzík uklidnil, začal mě prosit, abychom šli ještě jednou do vody a tak jsme mu vyhověla. Nakonec se mi podařilo Honzika nalákat domů pod podmínkou, že mu ukážu domácí zvířátka (slepice, králíky). Velmi se zajímal o to, jak zvířátka žijí, čím je krmíme apod. Stále si králíčky hladil a mazlil se s nimi.

Podstatnou část odpoledne jsme strávili sledováním pohádky „Tom a Jerry“, u které Honzík vydržel sedět téměř celé tři hodiny. Snažila jsem se u Honzíka vzbudit zájem pro stavění stavebnice, kostek či hraní si s plyšovými zvířátky, ale o tyto činnosti nejevil žádný zájem a stále vyžadoval další a další díly pohádky.

Následující den jsme šli opětovně na koupaliště, kde to probíhalo téměř stejně. Poté jsem vzala Honzika na dětské hřiště, kde byly houpačky a prolézačky. Honzík byl jimi naprosto fascinován a běhal od jedné prolézačky k druhé. Stále vyžadoval moji pozornost, ale na druhou stranu chtěl dělat všechno sám: „Já sám.“ Očekávala jsem, že mě bude přemlouvat, abych i já lezla na prolézačky, ale nestalo se tak.

22. 9.

Dnešní den jsme s Honzíkem a jeho maminkou navštívili dětský koutek v jednom obchodním centru. Jakmile jsme se zaregistrovali a vysvlékli, Honzík se okamžitě rozeběhl po místnosti a začal prozkoumávat hračky, klouzačku, malá auta a domeček. V dětském koutku si hrály ještě další čtyři děti, ke kterým se Honzík okamžitě připojil. Společně se klouzaly na skluzavce (dopadaly do prostoru vyplněným míčky), jezdily auty či jen tak pobíhaly. Sama

H 4

Honzíkova maminka byla velmi překvapená jeho bezprostředností a mírnou tendencí k řízení ostatních dětí (př. Honzík byl v malém domečku, do které chtěla jít ještě holčička. On jí to však nekompromisně zakázal a nakázal jí, že nejprve musí zaklepat a zeptat se, jestli může vejít. Příklad jiné situace: Honzík volal na chlapečka, aby přišel za ním do chaloupky, ale on ho neuposlechl. Honzík mu okamžitě odpověděl: „Neboj se ty srabiku. Pod!“).

Asi tak po 30 minutách neustálého pobíhání od jedné hračky ke druhé, se Honzík zastavil také na chvíli u nás. Poprosila jsem Honzíka, aby mi namaloval obrázek. Během kreslení ho maminka vyzvala ke zpívání písničky „Travička zelená“. Maminka mu se zpěvem musela pomáhat a navádět ho na správná slova, ale i tak se začal po chvíli zpěvu předvádět a zpěv skončil u pískání. Maminka o Honzíkovi říkala, že rád poslouchá písničky Shakiry a umí slova písničky „Skákal pes přes oves“, „Šly panenky silnicí“ a „Travička zelená“.

Jeho velký zájem o zvířátka momentálně vyústil ke koupi morčete, kterého pojmenoval Alex a o kterého se stará (doplňuje mu vodu, vyměňuje mu piliny, přikrývá ho peřinkou, nosí ho po bytě všude s sebou a hovoří na něho).

30. 10. 2010

Honzíka jsem opětovně navštívila při jeho pobytu u jeho prarodičů. Při mém příchodu se začal „předvádět“ a začal mi dávat různá jména, př. ty dědku jedna, babko jeden, srabiku. Chvilku se přede mnou schovával a čekal, že ho budu hledat. Byl schovaný v šatní skříni a potutelně se smál, když mě, škvírou mezi dvířky, pozoroval při „hledání“. Po krátké chvíli strávené ve skříni vyběhl do pokoje a zasedl ke stolku, že si chce hrát s modelínou. Přisedla jsem si tedy k němu a chtěla jsem mu pomoci při tvoření, ale to se Honzíkovi nelíbilo: „Já sám. Koukej, co udělal.“ Vyžadoval moji pozornost, ale nikoli už moji spolupráci. O jiné hračky neprojevil téměř žádný zájem. Spíše kolem nich pouze prošel, kopnul do nich či si s nimi výjimečně pár minut pohrál.

Po chvíli hraní s modelínou chtěl pustit pohádku „S čerty nejsou žerty“. Tato pohádka je dle slov jeho maminka jedna z jeho nejoblíbenějších.

26. 11. 2010

Honzík se momentálně nejvíce věnuje kreslení. Je to zřejmé při prvním pohledu po pokoji, kde jsou všude velké archy papíru, místy pomalovaný stůl či kuchyňská linka. Nejraději kreslí propiskami, fixy a občas použije také vodové barvy či tempery. Většinou maluje sám a poté se chlubí svým výtvozem. Na jeho obrázcích je možné vidět motivy sluníčka, postaviček, domů (sluníčko má oči, nos a paprsky)

H 5

Poté, co ho dnes omrzelo kreslení, sledoval pohádku „Včelka Mája“. Během sledování pohádky jsem se Honzika vyptávala, jak se která postavička jmenuje, ale Honzík mě vůbec „neslyšel“ a na moje otázky neodpovídal. Nechala jsme ho tedy v klidu sledovat pohádku.

5.12. 2010

Dnešní den jsme se s H. maminkou rozhodly, že pojedeme s Honzíkem na vesnickou mikulášskou besídku. Již nějakou dobu před tím maminka H. učila básničky o čertech, Mikuláši a andělu. Honzík je bravurně dovedl sám recitovat, ale i přesto jsme byly obě velmi zvědavé, zda je přednese „naostro“ Mikuláši.

Všichni jsme už netrpělivě čekali na příchod čerta, Mikuláše a anděla (cca 12 dětí s rodiči a příbuznými)-některé děti již plakaly, jiné jedly a Honzík se stále vyptával, když už přijdou, že se na ně těší. Jakmile vkročili do dveří, téměř všechny děti začaly brečet, až na Honzika, který si chtěl dokonce přesednout, že ze svého místa nevidí na čerta. Následná jeho reakce byla: „To je krásný anděl. Koukej, teto. Krásný anděl, anděl.“ Když přišla na Honzika řada a měl začít předříkávat básničku, tak se zarazil a nevypadl z něho ani jeden verš. Společně s jeho maminkou se přiblížili k čertu a k Mikuláši a jedině, co Honzík řekl, bylo: „Já nezlobim. Jenom maminku tošku zlobim. Psísahám.“ I přes původní H. neohroženost jsme z besídky odcházeli s tím, že Honzík zakusil alespoň trochu respektu vůči čertům.

25. 12. 2010

Honzika jsem společně se svou rodinou navštívila na Boží hod vánoční. Ptala jsem se ho, jaké dárky mu přinesl Ježíšek. Okamžitě mě chytl za ruku a „táhl“ mě ke stolečku, kde měl spoustu modelíny, pastelek, omalovánek a papírů. Takže jsme si společně hráli s modelínou (pekli jsme „cukroví“) a poté jsem sledovala, jak Honzík sám maluje. Když jsem se ho ptala, co nakreslil, tak mi odpověděl: „Šmoula, psece. Teto, koukej!“ (nakreslil postavičku z oblíbené pohádky „Šmoulové“). Také mi asi po hodině kreslení a modelování ukázal, že dostal kolo. O ostatní dárky (stavebnice, knížky) nejevil zájem.

19. 2. 2011

Opět jsem Honzika a jeho maminku navštívila při jejich pobytu u prarodičů. Již v prvních okamžicích jsem si povšimla, že Honzík je velmi „divoký, neposedný a drzý“. Na moje otázky typu: „Honzíku jak se máš? Jak se ti líbí ve školce? Co si dělal odpoledne?“ jsem dostávala téměř identické odpovědi: „Nic bábo. Nic dědku jedna.“ Po chvíli předvádění jsme Honzika společně s jeho maminkou pobídly k obléknutí se, že se půjdeme projít a půjdeme na dětské

H 6

hřiště. Honzík reagoval: „Vemu kolo. Pojedu sám. Umím, ukážu. Nechci pěšky.“ Nedalo se nic dělat, vzaly jsme kolo a vyrazili jsme. Honzík stále vyžadoval samostatnou jízdu bez přidržování, což nám značně ztěžovalo situaci. Když jsme úspěšně dojeli na dětské hřiště, Honzík zaparkoval kolo a utíkal na provazovou prolézačku, od které se dlouhou dobu nevzdálil.

Poté, co jsme se vrátili z dětského koutku, se Honzík uchýlil ke kreslení (opět kreslil šmouly, sluníčko, postavy, domy).